

LA ESCENA CATALANA

REDACCIÓ Y ADMINISTRACIÓ
PLASSA DEL PÍ, 5.

PREU: 15 céntims

En «La Reina vella»

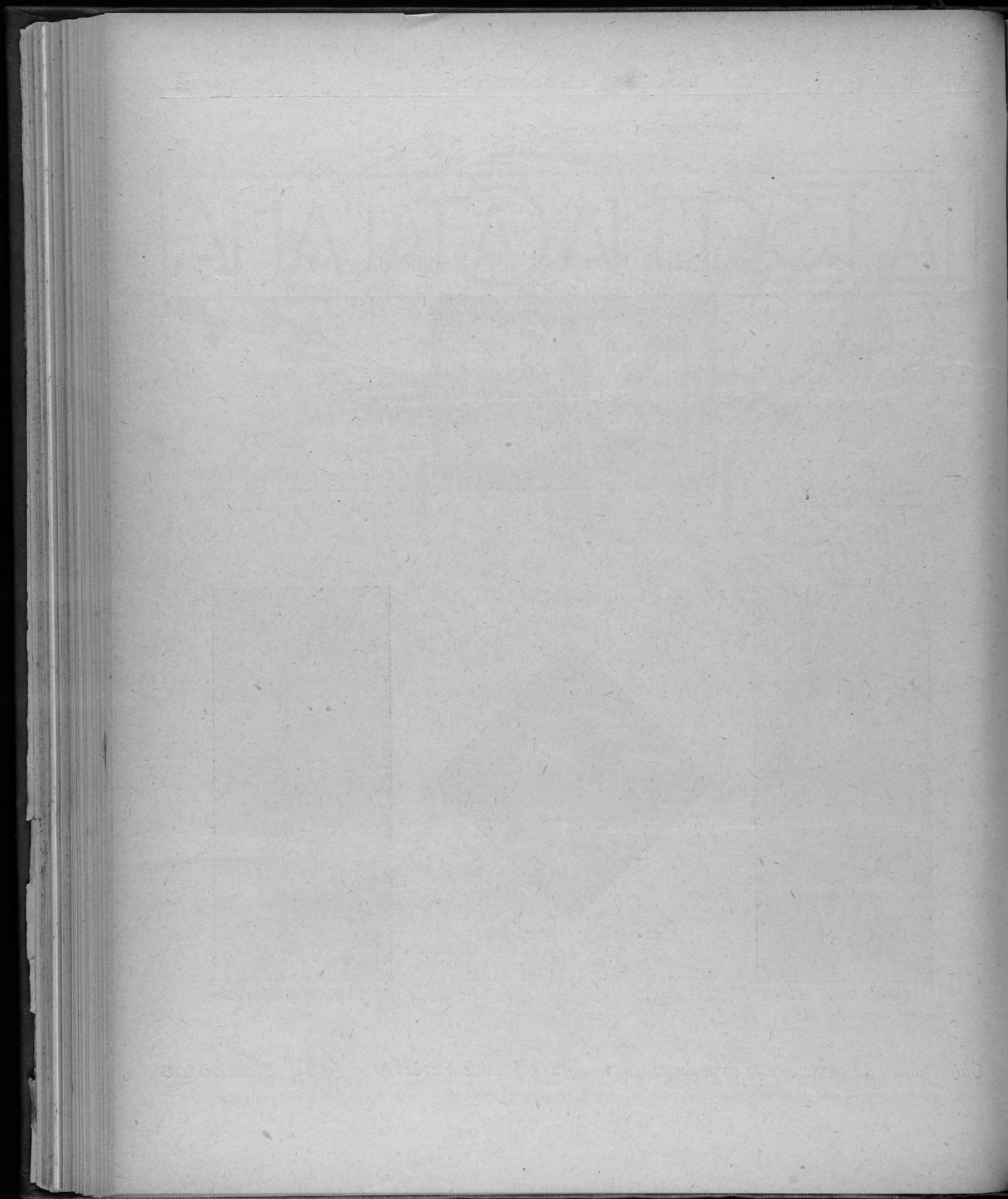

ENRIC VINYALS

En «El gos dels Baskerville»

Últim folletí, 32 planes, de la comedia eu quatre actes de J. Pous Pagès **En Joan Bonhome**

LA ESCENA CATALANA

REVISTA TEATRAL

SURT ELS DISSABTES

INFORMACIO — LITERATURA — NOVES

REDACCIÓ Y ADMINISTRACIÓ: PLASSA DEL PÍ, 5 — BARCELONA

... Y la llum del geni s'ha apagat

A veig diàriament y els dies que la feina'm fa distreure de veurela, la trobo a faltar com l'enamorat plora l'ausència de sa estimada.

Jo sento, al contemplarla quan entra o surt de l'església, com una mena d'esgarrifansa que'm con mou al ensem ps que un gran goig que m'alegra la vida per uns instants.

Y es que no la veig com es, com la demés genteta, no; jo la veig tal com l'he contemplat durant vint anys en les taules de nostres teatres catalans. La seva silueta'm remembra centes figures creades ab son talent artístic no superat encara.

Mirèula, es la modestia personificada; com si cerqués consol a ses penes, que de segur que'n té de penes, o bé volent aconsolar les ànimes que reposen en l'altre vida, va a la església ab regularitat. Son tipó es rígit, ab indumentaria de menestrala barcelonina, cara seria imposada pel sofriment moral y material, caminant ab inseguritat, aturantse a moments, com si cerqués apoi a sos insegurs passos, ab la mirada a terra o al cel, mai divagant sinó ficsa a sa taleia, camina y camina lentament... atravesa carrers, topa ab gent distreta que la veu passar, ab l'indiferència de les vulgaritats...

Ningú dels que s'hi travessen ab aquesta figura se para a contemplarla, ningú la recorda aquella cara, ningú te memoria de la personalitat d'aquesta dòna...

Ficsathi, caminant distret, ficsathi ab aquesta senyora de modesta mantellina... Ella t'ha amenisat la vida ab el seu art, fente

riure y fente plorar, quan tu t'estaves repapat en un seient del teu teatre predilecte...

Potser el teu pare, al morir, la va invocar la figura d'aquesta actriu eminent, potser el teu fill a hores d'ara la recorda, retraient sos mèrits, en la rodona d'una taula de cafè...

Y tu, públic distret, la trobes al pas y no tens ni una mirada de consol per l'artista que fou, per l'artista que no ha deixat successió...

Un accident va impossibilitarla pera el teatre; es va dir que la gran actriu havia rebut ferida mortal... Deixà de treballar un dia, una temporada... Y, finalment, la llum del geni va apagar-se.

Físicament la dòna ja no es la comedianta, però moralment la comedianta se sent encara dòna. La comedianta si que'ls coneix els rostres de la gent que la *deixa passar*: la comedianta li sembla veurels desde les taules... Aquest que va oiós donant la mà a un seu infantó, ella l'ha reconegut, ella l'ha vist quan, infantó ell, l'aplaudia juntant ses tendres manetes y imitant els gestos dels demés concurrents... Aquell de blanca caballera, que camina pausat... també ha sigut reconegut per ella, també l'ha recordat quan, de jove, acompanyat de la esposa s'embaïecaven cada diumenge, desde les seves butaques ab les mateixes rialles, pagant aixís tribut al art de la comedianta... Aquell que passa per allà y que com els demés vianants ni s'ha girat a observarla, es l'anònim entusiasta de la galeria, qui un jorn, en un benefici, cridà: *¡visca la comedianta!* y la comedianta viu... però

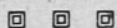
viu en la indiferència dels seus admiradors.

Oh, públic frívol, que sols creus en l'actualitat, públic circumstancial que lo que veus avui fa borrar de ta memòria lo que vas veure ahir. Mirala aquesta gran figura del Teatre Català, recordat de sos fets, agenollat davant sa excel·situt quan la trobis al pas, que ella, la ex-comedianta no té altre consol al recordar els temps aquells en que tu, febrós d'entusiasme, li privaves el pas pera veurela de aprop y deixaves la conversa de carrer pera dir, al passar ella, «Es la comedianta, la nostra gran comedianta.»

Per xò jo l'espero ab dalè l'hora que acostuma a passar per davant de casa, y la contemplo embadalit, que, de ser Argos, ab cent ulls la miraria. y ma vista no s'aparta de la seva figura fins que allarc del carrer s'ha perdut entre les multituds.

Y me'n torno satisfet a la meua tasca, que aquell dia ja no'm falta res... ¡he vist al meu ídol, a l'Ajna Monner.

S. CANALS.

OSCAR WILDE

A ja onze anys, en un dia trist y boirós del mes de desembre, que s'obrien les portes del cementiri de Bagneux per donar entrada al cos inert y rígid de un home que alguns coneixien per Sebastien Belmoth.

L'enterro, seguit per un número molt limitat de amics, hauria passat per davant la indiferència de la gent del poble.

Un enterro que passa no desperta la pietat de ningú, com si tothom estés convensut de que la mort es el fret y inevitable destí de tots.

Aquest home qu'acababa de rebre l'eterna abraçada de la terra, era un dels esperits més superiors que ha produït Anglaterra y que, —marastra perversa— havia rebutjat escandalosament.

El seu nom verdader era Oscar O'Flahertie Wills Wilde, esperit refinat, idealiste excels y escriptor impecable.

Un cos d'Apol, uns ulls blaus, inquietos, y ab un etern somriure als llavis, tenia un aire de distinció y de refinada elegància que's feia estimar de les més orgulloses y altives dames de la aristocràcia londinesa.

—Quan parla—deia una ab discreta vergonya,—el veig coronat per un nimbe lluminós.

Ab un nom il·lustre, una alta posició social, glòria y audàcia de pensament, fent de l'art una filosofia y de la filosofia un art—com ell mateix escriu,—no va trigar a veures escarnit, injuriat y més tart calumniat per individus de la alta societat de Londres, als quals

Oscar Wilde posava en la penombra tan sols ab la seva presència y ab la seva conversa jogosa, precisa y amena.

Un día en el «Albermarle Club» el marquès de Queensberry, pare ingrát del distingit poeta Alfred Douglas, ab un diamant qu'adornava un dels seus dits va escriure en un vidre una frase dura qu'era un insult per el seu propi fill y per Oscar Wilde.

Aques va procesar al marquès per difamació, però britànicament flemàtic, el marquès de Queensberry acusa desseguida a Oscar Wilde de pràctica d'actes, d'*une affaire de mœurs* que el «Criminal Law Amendment Act» castiga ab severitat. El tribunal, ofès en el seu puritanisme, va condemnar a l'autor de *Salomé* a dos anys de treballs forçats.

Va esser inútil que'ls seus amics y la intel·lectualitat francesa tractessin salvarlo d'aquella condemna ignominiosa, que equivalia a deshonorar intel·lectual y físicament un dels esperits més lluminosos de la època.

Octave Mirbeau, Anatole France, Herni Bauër y molts altres, publicaren protestes contra aquest fet.

Temps perdut. Com un vulgar criminal va ser tancat en una cel·la negra y humida.

Passats ja dos anys y complerta ja la pena, Oscar Wilde era restituit a la llibertat. Estigma dels condemnats, sortia de la presó covert el seu cos miserablement ab robes cel·lars y arrossegant unes sabates informes.

Duïtós, tal vegada ab els ulls plorosos, va aixecar els ulls a l'infinit, font de bellesa y esperança, y ab pas insegur y tremolós, completament errant com un vagamond, caminava sense sapiguer per hont passava ni ahont se dirigia, portant sota del braç un manuscrit impregnat de tristesa y pessimisme y escrit nerviosament, febrósament en la foscor de la cel·la. El títol era significatiu per ell mateix: *De Profundis*.

Un xic asserenat va provar de buscar amics, companys y coneguts, però els uns fugien d'ell y altres el despreciaven obertament ab paraules feridores. Aclaparat, agotada tota la seva resistència moral, va resoldre abandonar Anglaterra, la patria ingrata, la marastra injusta y perversa que volia passar per puritana.

Calia fer com Byron, calia fugir, Anglaterra havia sigut injusta ab ell, com ho va ser ab l'autor de *Manfred*.

Amagantse ab el pseudonim de Sebastien Belmoth, va anar a buscar a Fransa la serenor de l'esperit y el reconfortament intel·lectual y físic. Il·lusionat pensava escriure un drama que faria representar a París, però el recort dels seus dolors, tota l'amargor y'l fel del seu calvari absorvien la seva torsa intel·lectual y portava una vida de meditació vagant sol com un visionari.

El día 30 de Novembre de 1900 una meringiti l'arrencava a la vida.

D'ell queden algunes obres que varen poder escapar l'auto de fè *Intentions, Phrases and Philosophies for the use of the young, Salomé, El retrat de Dorian Gray, El crim de Lord Arthur Sanile* y algunes altres.

El seu cos reposa avui en una modesta tomba del cementiri *Père-Lachaise* de París ont va esser tras-

lladat per uns devots amics de l'infortunat autor de *Salomè*.

Veus aquí algunes frases y anècdotes que citen alguns biògrafs seus.

«Tota vulgaritat es un crim.»

«Ser tan artificial com sigui possible, tal deuria esser el primer deure en la vida.

Y en la presó escrivia:

«No sé si les lleis tenen rahó o no, lo que nosaltres, presos, sabem, es que les parets son sòlides, que cada dia es un any, un any en que els dies son immensament llargs, interminables.»

Quan el tribunal que'l jutjava va preguntarli lo que havia dit de Deu, va dir.

—Vaig afirmar que'l mon s'anava a acabar per que la meitat de la humanitat ja no creia en ell y per que l'altra meitat no creia en res.

Quan a Londres va estrenarse la seva obra *Ladi Windermere's fan*, el públic ovacionantlo el cridava a la escena. Ell no volia sortir. Els aplaudiments es multiplicaren delirants, y tan varen insistir, que va sortir, somrient, tenint en els seus llavis un cigarret oriental.

—Dames y cavallers—va dir.—Sé que no es molt correcte fumar davant de vostès, però menys correcte ha sigut de vostra part de cridar-me ab tanta insisten- en el precís moment en que estic fumant.

La puritana Anglaterra s'ha covert d'ignominia deshonrant y rebutjant a un home que tan l'honorava. Oscar Wilde era superior a la seva època dintre la Gran Bretanya.

EMILI SALETA LLORENS.

□ □ □

EL BORINOT

FABULA

Al mesurat compàs de ses antenes
y ab negligent brunzit

un Burinot ilustrós, sobre unes malves,
gravement deia aixís:

—No'm digueu Burinot; ¿sabeu vosaltres
el cas que's fa de mi?

De'ls entomologistes que'm coneixen
repasseu els escrits;

en ells veureu els títuls ab qué m'honren
si sabeu bé'l llaf

Potser só injust, però'm fan sempre llàstima
animals presumits.

APELES MESTRES.

L'Ignasi Iglesias a Figueres

A la capital ampurdanesa ha anat el nostre home, sollicitat per un bon nombre de figuerencs, a predicar en favor del Teatre Català, seguint el seu pelegrinatge imposat y portat a cap ja ab grandios èxit, primer al C. N. R. de Gracia y seguint després Reus, Sabadell y Terrassa.

Catalunya y el seu Teatre, aquest es el tema del discurs que li tocà en torn dissabte passat y que l'eminent dramaturg va descapdellar en el «Cassino Menestral» davant de unes dues mil persones, gent entusiasta, que al saber el motiu de la disertació va congregarse a la gran sala del democràtic casino, afanyosa d'escoltar la veu del poeta.

Quatre paraules, a tall de pròlec, dites ab entusiasme per el president d'aquella entitat, senyor Díez, feren la presentació de l'Iglesias y esplicaren que l'acte que s'anava a realisar era promogut pels elements que formen el periòdic *Empordà Federal*.

Igualment el regidor figuerenc senyor Pamies saludà y cedeix la paraula al popular autor d'*Els vells*, y aquest, després de sentirse fortament aplaudit, comensa son parlament agraint la bona acollida que se li ha fet y admirantse del entusiasme que regna entre aquelles dues mil ànimes que ab cor noble y demostrant ver amor al teatre de la terra, han acudit com un sol home a un lloc que no s'ha de parlar d'eleccions ni s'hi ha de fer política.

«Figueres, (diu,) venint a escoltarme, honra en mi al teatre de Catalunya, per ser jo el qui s'avença a rebre les espines punyentes dels enemics impietosos y per ser jo el qui sortosament pot recullir les flors dels vostres entusiasmes. Y honorant el teatre català, honreu la nostra terra, car el teatre es la part més viva de l'ànima del nostre poble. Vinc a parlar del Teatre; una causa tant noble necessita malhauradament qui la defensi dels seus detractors que's desviuen pera apagarli el seu brill, com si haguessin llensat una espessida capa de cendra pera apagar el caliu de la seva vida, però aquets adversaris no comptaven en que jo fora la tremontana que esventaria aquestes cendres y el caliu se revifaria en una gran flamarada.»

Com en les anteriors conferencies, l'Iglesias ab veu reposada, diu que ell no defallirà defensant la noble y santa causa del nostre Teatre, per més que alguns això els sembli tasca de romàntic.

«El nostre poble, (diu,) estima el teatre, perquè en ell s'hi veu encarnat en els hèroes dramàtics: ell li dona consciencia del seu viure. El nostre teatre jove, pletòric, tot just ara s'arrela en l'ànima nacional catalana; y es ara precisament quan els enemics l'ataquen sense pietat, malparlant de la seva radiosa juvenesa. Li retreuen els defectes, però amaguen les seves virtuts, tant rellevants que més de trenta obres catalanes han sigut traduïdes en els més cultes idiomes estrangers. Y això en 50 anys d'existencia només; això fa la gloria del poble de Catalunya.

»A Madrid se'n dolen de que siguin precisament els catalans d'aquí els que envileixen l'obra dels escriptors de Catalunya. Europa y el mon, saben de Catalunya per les bombes de Barcelona y pels dramaturcs catalans.»

Tot sovint l'orador es interromput pels picaments de mans, aplaudiments que han d'acallar pera escoltar novament al mestre, qui, entre altres vritats, diu que literalment cap manifestació com el Teatre, ha trascindit, excepte l'admirable obra del gran Clavé, cap a entrat tant al cor del poble, cap a enaltit tant la llengua, aquesta hermosa llengua que fins molta gent de Barcelona, catalans inconscients, diuen que no fa fi y que en sa llar corretteixen estúpidaament les paraules catalanes que brollen dels llavis d'àngel dels seus fills, que'ls hi desfàn l'aroma de la parla maternal, tal com el jardiner boig que escapa enflonit les ponselles dels rosers.

Y diu: «Jo no soc pessimista: recullo aquestes amargors pels carrers de Barcelona. Aquets nostres enemics son catalans d'aquesta mena: y com volem que estimin el nostre teatre si encare no donen culte a la nostre llengua? Barcelona, avui, no té cap capacitat pera regir-se y governar-se lliurement a la catalana. Quin exemple donarà aquest hivern, acullint en el cor mateix de la ciutat hont no hi ha pogut triomfar el sol etern de la poesia catalana, el gran Maragall, acullint ara quatre companyies dramàtiques castellanques? Ah, Barcelona's fa indigne de l'alta direcció espiritual y patriòtic de Catalunya! Ara ve una infanta d'Espanya y ha d'improvisar una companyia de comedians pera donar a l'infanta mostra de l'art dramàtic de la terra. Serà que l'art dramàtic català ab infanta es més passador.

»Però, no temeu. A l'hivern vinent a Barcelona tindrem teatre català. Els dramaturcs son homes que tiren cap a martres.»

Després d'aquestes paraules, l'Iglesias explica la subvenció, organizació y temporada que feu el Sindicat, y es refereix a la injuriosa campanya que li han fet.

«Contra les injuries (diu) no he anat als tribunals ni me'n he volgut defensar. Jo: la meua honra me la defensa el poble. El romiatge que vaig fent me demostra que'l nostre poble vol que'l teatre retorni al seu antic brill, y el poble's posarà al meu costat y dels meus companys y triomfarem. El poble es com el jas d'un gran riu que en les seves entranyes hi conserva fresques y pures les aigües regalades que beuen els seus poetes; el llot passa avall empès per la riuada bramadora... però passat el mal temps, regalimen les idees pures y el riu s'ompla d'aigua cristallina.»

Hermoses himatges construeixen aquest brillant discurs, per lo que voldríem disposar de forsa espai pera reproduir paraula per paraula tot lo que diu l'autor de *Les garces*. No poguentho fer aixís, ens aconsolarem reproduint alguns fragments que de següé que'ns agrairà el bon lector.

«En la terra catalana llensèuhi una llevor de poesia y us germinarà com una flor de seda, que eternalment se renovella. Toco'l seu sentiment com si fos cosa corpòria, materia viva, y aquestes palpitations me diuen que viurà gloriós el teatre català,

perque si no visqués, a Catalunya no hi haurien dolors ni alegries: el nostre poble s'hauria enmasellat, s'hauria confós ab un altre poble. Si morís el teatre català, Catalunya deixaria d'existir sobre la terra com a poble pensant.»

«Os egarrifariu si sabessiu l'estat moral de la ciutat de Barcelona. Sembla una bogeria: una gran defecció de caràcter, una gran covardia enfebleix els ciutadans: ningú dona la cara, tothom vol nadar y salvar la roba.»

«Fa por aquí dir *lladre* al lladre, per por de la resposta del *lladre*. No tinc una culpa que enteli la meua consciencia; y això ho dic després d'haver estat regidor de l'Ajuntament de Barcelona. Al lladre, al mal escriptor, al mal crític, al mal home, els ho diré a la cara. No recularé. El poble'm segueix.»

«Quan el poeta demana l'amor del poble pera'l seu teatre, no ho demana com el polític demana'ls vots.»

«Els poetes y els dramaturcs, som els interpretadors de l'ànima del poble, apomellant els seus matisos en obra d'art y per tant, en obra humana. Nosaltres seguirem la nostra ruta que es camí de deslliuransa. No volem fer com aquell que s'havia equivocat y deia que no'n volia fer més de poeta. Si no poguessim portar les nostres idealitats al temple de l'art, vora l'ara de Talia, la portariem com ja he dit altres vegades a la plassa pública a plè sol y a plena naturalesa.»

«El cosmopolitisme, a Catalunya, s'exagera fins a esborrar el nostre caràcter. Jo accepto de tots els pobles, tot allò bò, sà que vingui a enrobustir el nostre esperit, però no lo que vingui a matarnos lo genuí, lo propi. Anant sent cosmopolites, aviat no serem ni catalans, ni rès. A Barcelona, també'ns anem cosmopolitzant: hi hauràn quatre teatres castellanques, infinitat de cinematògrafs ab exhibicions exòtiques, y de tota aquesta gran influencia de cosa extranya que vé a aufegar l'ànima catalana, els pobres dramaturcs catalans, ens hem d'aixoplujar en el barri popular del Paral·lel, porque no hem trobat aculliment en els clàssics colisseus del cor de la ciutat, bastits ab el'or de l'altrhora opulenta escena catalana. Penseu que si no s'hi posa remei, d'aquesta obra d'antipatriotisme y d'incultura no se'n ressentirà solament Barcelona, sinó tot Catalunya. Y Catalunya en demarà compte a Barcelona.»

Prollongats picaments de mans coronaren el discurs del Home del Sindicat (com l'anomenem nosaltres) y ab crits entusiasticos de *visca el Teatre Català!* acabà l'acte.

Figueres ha fet una bona rebuda al poeta, per lo que la poesia catalana en restarà agrada. El senyor Alcalde, regidors, la redacció de *Empordà Federal* y diverses personalitats felicitaran al ilustre disertador y a sos amics que l'acompanyaven, els senyors Pous y Pagès y Ribera y Rovira.

NOVETATS

Ha acabat ses tasques la companyia Sainati-Starace sense representar altres obres catalanes que les den Gual y en Rusiñol, les quals ja portaba fetes en altres poblacions.

Totes aquelles promeses y nostres autors, y a la premsa s'han tornat fum...

Es lo que's deu haber dit en Sainati: «Prometent fer obres catalanes, lograré l'aplaudiment de la premsa, se'm tindrà simpatia y durant la meua *tournee* podré fer passar bou per bestia grossa » Y aixís ens ha servit un gros nombre d'obres esgarrifoses, insustancials que, com deia molt bé *El Brusi*, ab aquestes representacions res hi ha guanyat la cultura de Barcelona.

En Sainati ja es fora, potser, per sort, trigarà a tornar; mes, ai, que'ns ha llegat uns quants parodiadors inconcients que probant y tornant a provar ens ompliran de guinyolades fins que'l cor els digui prou.

LIRIC (*Paralel*)

Encapsalada pel conegut apuntador-actor y arranjador,—tot en una pessa,—l'Emili Graells, ha actuat durant tres setmanes en aquest teatre una ben acceptable companyia en la que hi cooperaba com a primera actriu la Carme Rovira y com a primer actor l'Andreu Guixer.

Casi totes les obres que s'han representat han sigut del teatre clàsic castellà, alternant ab una de catalana que s'ha fet tres vegades y qual titol ens repugna escriure per la mala fè y lliçons malsanes que inclou en ella.

FOMENT MARTINENC (*Clot*)

La companyia Mantua-Santacana vingué'l dia 20 a representar les traduccions *L'enginyer nou*, *Faro malehit* y *Grapa de ferro*, en qual execució treballaren dignament els nomenants directors junt ab la celebrada actriu senyora Bozzo y els actors senyors Castells y Pallac.

En conjunt l'espectacle resultà un xic massa esgarrifós.

AGOST

Quina volta de cel tant estrellada!...

¡Qu'es hermós aqueix cell!...

¡El mon reposal!...

Oh! L'agost d' aquest any, ànima meua,
no l'oblidaré mai, mai de la vida.
Y aquesta nit que al comensà'ns miravam,
cóm la contemplo, aniquilat de joia,
portant al cor encara
l'últim esguart de ta mirada dolça,
el frec de flor de ta maneta tebia.

Entre mos dits, que tremolosos tenen
la blanca rosa qu'en el pit portaves,
la guardo ab goig, y à cada instant l'acosto
a la vora dels llavis,
y, ab un recort d'adoració, la beso.
Me sab greu que s'escapi'l seu aroma;
me sembla'l teu perfum, el que tú escampes,
y m'fa sofrir que se l'emporti l'aire.
Y ab avaricia y ab anhel l'aspiro,
y m'entra fins al cor, y'm réanima.

Me la miro ab amor; pobreta rosal...
Qué n'es de tendre, y delicada y final...
T'ha donat son perfum tota la tarda,
y'l calor del teu pit no més... l'ha morta!...
qué aon débils las flors!... Per res es moren!..

Y torno a mirà'l cel y les estrelles
que no sé quina pau de joia'm duhen:
es que'm parlen de tú les nits serenes.

Pensant en tú, vegente a tú, la beso
una vegada més... y me'n adono:
No son débils las flors; son molt més fortes
que la vida dels homes, quan s'entrega.
Es més forta que jo; jo que t'estimo,
no'ls batecs de ton cor, una mirada,
un esguart que'm donguesses, ó'm neguesses,
un esguart teu, no més... me mataria!

¡Qu'es hermós aqueix cell!...

¡El mon reposal!...

F. GIRBAL JAUME.

• SOCIETATS RECREATIVES •

Centre Radical de Poblet

Dissabte passat, tingué lloc la representació del drama den Guimerà *En Pòlvora*, desempenyat per la senyoreta Roca y els senyors Bordoy, Boluda, Rosas, Ferré, Macià, Herrero, Guitart, Angelats y Porta.

De l'interpretació donada a dita obra, creiem que val molt més no parlarne puig l'única que's portà dignament fou la senyoreta Roca.

En la comedia den Portabella *Un joc nou*, se portaren discretament.

La presentació en conjunt molt acceptable.

Ateneu Regionalista del Poblet

El dijous per la tarde, organizada pels redactors de la biblioteca V. A. C. F. tingué lloc una lluida vetllada literaria-musical.

En ella a mes de celebrades composicions musicals y poesies, el senyor Carratalà recità'l monòlec den Rusiñol, *L'Escudellòmetro* y el senyor Fornaguera recità'l d'Apeles Mestres *L'avi Xena*, essent tots dos molt aplaudits.

Els alumnes de l'Escola de Mossen Cinto, se portaren molt bé en la lectura de poesies, al igual que'ls que executaren la part musical.

En resum; una festa que deixà un grat recort.

Asociació Republicana Popular

L'últim diumenge y en funció benèfica se posà en escena el drama den Guimerà *En Pòlvora*, qual representació fou bastant encertada; distingintse notablement la actriu Carme Roldàn y el senyor Espinet.

Cine Trilla

Darrerament la companyia den Joan Mariegues, que actua en aquest local, ha representat ab bon exit les comedies catalanes *La venjansa d'una sogra*, *Lo que no vulgues per tu...* y algún altre que han sigut molt del agrado de la concurrencia.

Cal fer constar que's tracta d'una companyia de *genero chico* però en la que hi ha parts que aprecien y volen el Teatre Català.

Catalunya Nova

Per benefici del Sr. Alonso s'hi representà el drama de Rusiñol y Martinez Sierra, *Aucells de pas*. En l'execució hi feren profitosa tasca la senyoreta Guardia y senyor Mallorquí, David, Monne, ajudats dels joves Terrès, Brunet, (germans) y Pellicer. Molt acurat, tant en el decorat com en l'execució 'l' beneficiat, puig foren elogiades les tres decoracions exprofeses de l'obra.

El public sortí satisfet del local.

Centre Catòlic de S. Antoni

Diumenge a la nit s'hi representaren

L'exemple dramet d'Anton Saltiveri y *El Enredaire* comedia en 3 actes den Bordas, ab molta discreció pels germans Pontbernà, Torras Campoy, Gomis y nens Rius. La decoració com sempre forsa acertada.

Per demà: *L'anima en pena*, de l'Asmarats, qui assistirà a la funció; *Francesch Rusk*, *Un joch de xinos*, den Graells, que també hi assistirà, y la joguina *Una Calaverada*, d'Artau.

Ateneu Obrer del districte III

La funció necrològica dedicada a tres dels fundadors del Teatre Català (Pitarra Vidal y Valenciano y Camprodon.) revestí solemnitat. El treball del senyor Llurba fou escoltat y aplaudit ab entusiasme. L'interpretació de les obres *Cura de moró*, *Tal hi va que no s'ho creu* y *La*

teta gallinaire anaren com una seda, sobresortint els senyors Ventura, Dejan, Morera, (garmans) Viñas, Icart, Esteve.

Pel mes vinent, una vetllada dedicada al plorat poeta Joan Maragall ab la cooperació de celebrats poetes y escriptors catalans,

En estudi, *Somni de Clòria*.

Joventut Autonomista

Les obretes *Vesprada de tardor* y *De montanya*, del jove Cervelló, agradaren a la concurrencia que hi assistí. Son dugues obretes ben escrites, sense pretenció, que anaren ben interpretades per les senyoretes Virgili (R. y A.) Jordà, y senyors Forga, Comas, Girones, Clapera, Llasat y Esplugas, La part musical excel·lent, a càrrech del Mtre. Bonet.

DE NOSTRES CORRESPONSALS

Reus. — La funció celebrada el diumenge passat en l'hermós teatre de la societat «La Palma», se vegé en extrem concorreguda.

La comedia den Coca *Gent d'ara*, merescué molt acertada interpretació. La obra estava admirablement ensajada, y en tot son curs, no hi hagué ensopegades ni vacilacions.

El senyor Benet en el paper de «don Josep» estigué felissíssim, mereixent molts aplausos.

La senyoreta Basseda, senyor Riba y senyora Galtés, desempenyaren molt acertadament sos papers, distingintse en l'interpretació els senyors Fortuny, Salvat, Sobrepera y Grau.

Per últim, el sàinet de Ramón Ramón *El carro del vi*, ab mala execució.

«Centre Republicà Federalista Radical». Dissabte, 27, primer dia de la festa major, a la nit, varen donar una lluhida funció a benefici del quadro de aficionats de la casa que dirigeix el jove Tomàs Ribas y Julià, que, junt ab la cooperació de la actriu senyoreta Lola Milà y altres aficionats, varen estrenar de dit jove director dugues obres que foren molt ben acullides (segons veus) per el auditori, quals títols son: *El mestre d'aixa*, drama de costums de gent de platja y la pessa *La filla del doctor*, que varen agradar molt y fou cridat l'autor al palc escènic.

Capellades. — «Centre Tradicionalista». Dia 25 de Juliol. Representaren la comedia en 3 actes *Fé, Patria y Amor*. Els senyors Massagué (J.), Freixas, Respall, Tarafa y Massagué (A.) varen portarse correctament en sos papers. Els senyors Llupià y Farraràs no estiguieren tan encertats.

Per fi de festa el senyor Respall recità el monòlec.

«Lliga C. I. y A.»

Dia 28 de Juliol. La secció d'aficionats «Guimeriana» representà en aquest teatre el drama den Guimerà *La boja*, ab la cooperació de l'atriu senyora Pallarès.

L'Amedeo Solà, encaixadíssim en son «Germa Albert». Els demés secundaren ab molt acert, en particular la senyora Pallarès.

En la pessa d'Asmarats *Al mitj del ball* feren riure a la concurrencia, per cert molt nombrosa, els senyors Vives, Vergés y Tutusares, junt ab la senyora Pallarès.

Hospitalet del Llobregat. — El dissabte prop-passat tingué lloc en el «Casino del Centre» una funció benèfica.

El chor «El Llobregat» cantà, causant molt bona impressió.

Ab poesies y composicions musicals, hi pregueren part elements de diferents societats, essent tots aplaudits, com es de caràcter en aitals festes.

Com a plat fort, els aficionats de la casa representaren *La marmota*, den Conrat Roure, ab execució agradable.

Finalisà l'acte ab un discurs en acció de gracies, original del senyor Antoni Barba, essent llegit molt correctament pel senyor Josep Prats.

La societat «L'Harmonia» prepara per la propera festa major un verdader aconceixement teatral. La companyia Mantua-Santacana, representarà el poema dramàtic den Rusiñol, *El patí blau*; l'esbós tràgic, *La mort de la nena* y la comedia idíllica, *Cançons de primavera*.

El jove y conegut convilatà A. Diví Pañella, autor de les dugues obres que se'n donarà la primera representació, té el propòsit de disetar sobre la necessitat artística y moral en el teatre.

Olot.—Ab un ple com poques vegades s'ha vist en nostre «Teatre Principal», va debutar el dia 25 del passat, la companyia de la genial Marguerida Xirgu.

Magda va ésser la traducció escollida; el dia del debut, valguenli repetides vegades sorollosos aplaudiments del distingit públic olotí que esperava aquell moment per poguer admirar y aplaudir a la vegada el seu acabadíssim treball. Pot estar satisfeta la senyora Xirgu de la ciutat d'Olot, perque sabem enlairar artistes en el seu lloc merescut.

La execució de l'obra bastant ajustada sobresortint ab el «Coronel», el senyor Vilallonga, y ab el «Max» el senyor Ortín.

Ab un altre ple, el diumenge dia 28, *La xocolatereta*, traducció, que obtingué molt bona interpretació per tota la companyia, distingintse notablement la senyora Xirgu en la protagonista y les senyores Santolaria, Balestroni, y Rodríguez y del sexo fort, els senyors Vilallonga, Miquel, Aymerich, Capdevila y Ortín.

Un aplauso per la senyora Xirgu en nom de molts concurrents al teatre, per la bona disposició en comensar les funcions ben puntuals y en acabarles a una hora que permet que tots els obrers hi puguin concorre.

Badalona.—«Sala Picarol». Per la festivitat de sant Jaume la companyia Gran Ginyol, dirigida per els senyors Santacana y Mantua, ens donà a conèixer aquest genre. Les obres que representaren foren la traducció *Faro malehit* y la impresió còmica *Sense paraula!* les quals varen representarles alternant ab atraccions y cine. La execució de les dugues obres fou molt bona particularment de la primera que els senyors Santacana y Mantua feren un meritíssim treball, valguentlos forts aplaudiments al final del acte.

Sampedor.—«Teatre Nou». En els dias 25 y 26, l'alenc d'aficionats representà la sarsuela *A cal pintó* y tres més de castellanes.

En son despenyo hi prengueren part els joves senyors Josep Sitges, Angel Prat, Celestí Junyent, Antón Iglesias, Francesc Sentellas y altres quals noms no recordem.

En conjunt, l'execució fou deficient,

puig fóra del senyor Sentellas qu'aquest quant menys sentia el cant y fins també encertà algún tipo, els altres, no més calia quedessin sense paraula en escena ja que'l demés hi mancava tot.

Molt al revés d'ells ho feu la Susagna Molgosa que en aitals obres, dita senyoreta cooperà entre ells. En totes elles ens mostrà ses grans y precioses qualitats d'actriu acabada, ja que ni per gens corresposta que's trobaba, ne tregué tot el partit que debia, mostrant així sapiguer hont té la mà de bona mestra. A no ésser ella el tot, alegrí, entusiasme y distracció que's porten tals obretes, se ens hagueren fet pesades y soses de debò.

Teià.—Teatre «La Palma». Vingué el passat dissabte, la companyia Pubill, y posà en escena la traducció *El detective Serlock Holmes*, donantli l'interpretació d'un relleu amitanat tot el conjunt de companyia.

La concurrencia fou molt escasa cosa previament ja sapiguda, puig aquí no estem acostumats a assistirhi tan precipitadament y menys a n'aquest preu, tota vegada que's dia feiné.

Recomanem també, el detall de comensar més puntual per no acabar prop les dues de la matinada, perque encara que no ho sembli es un defecte que reté bastant com tot lo demés, y es llàstima perque el treball den Pubill no es gens desagradable.

Castellar del Vallès.—«Centre Castellarenç». El dia de Sant Jaume en el espaiós teatre d'aquesta societat y devant nombrosa concurrencia, el quadro «Esbart Teatral» donà una escollida funció prenenthi part les aplaudides actrius Emilia Baró y Antonia Vallvé y la xamosa nena Montserrat Forés.

Se posà en escena la balada den Pitarra, *Lo liri d'aigua*; sobresortint en la interpretació, en el difícil paper d'«Angela» la senyora Baró que, no cal dirho, estigué sublim; la senyoreta Vallvé que en l'«Elena» mostrà una vegada més ses dots artístiques; la «Riteta», interpretada molt bé per la nena Forés que's conquistà les simpaties del públic. Dels del «Esbart» sols direm qu'estigueren encaixadíssims y acertats en sos respectius papers. Els senyors Sellent, Vall, Benasco y Girbau poden estar orgullosos dels merescuts aplausos ab que's premià l'auditori. El conjunt arrodonit y la presentació de primera.

Per final posaren l'episodi còmic *El bon lladre*, den Bonavía, desempenyat ab molt acert per la senyora Baró, senyoreta Vallvé y senyors Benasco, Romeu, Caroé, Vall y Girbau. Se distingí fent un paper còmic de debò la senyora Baró.

El públic celebrà ab grans riallades els nombrosos xistos de que està cusida la pessa.

Total: Un èxit y una bona vetlla.

Mataró.—«Teatre Euterpe». Dissabte dia de la festa major, per la companyia Blanca-Massip, se va estrenar en aqueix teatre la tant esperada obra del eminent

dramaturc Ignasi Iglesias, *Flors de cin-gle*; posada en escena per don Lluís Blanca y acompanyat per les senyores Morera, «Adriana»; (que la va estrenar en La Garriga) y Llorente, «Ursula», y la senyora Ferrer y senyoretes Cotó, Ortíz y Pujol que digueren llurs papers ab naturalitat, com així els actors Blanca «Segimón», Massip, Rovira, Cervera y Martori, que trevallaren ab molt bona voluntat y se pot dir que mai s'havia vist obra tant ben presentada.

El prólec va dirlo molt bé l'actor senyor Furquet.

Les parts corals foren confiades a la important entitat «Orfeó Mataroní», quals números foren molt elogiats per la distingida concurrencia que omplia la sala de gom a gom.

Els solos foren confiats als solistes del Orfeó senyors Agell (tenor) y Doménec (bariton.) Els orfeonistes foren acompanyats pels Mestres Mossen Molé (director del Orfeó) y Agustí Coll, (de la banda municipal d'aqueix poble.)

Y acabà tan hermosa vetlla ab el sainet den Vilanova *Qui compra maduixes!* quals parts principals foren confiades a les senyores Ferrer, Xifreu, Pujol, Cotó, Ortiz, Burrell y els actors Martí, Torres, Bozzo, Furquet, Cervera, Rovira y nen Ortiz que feren passar una estona molt divertida.

En el segon dia de la festa major, a al tarde, varen repetir la traducció *La vida pel Czar*, per els mateixos artistes de la anterior representació, lluintshi de un modo especial la senyora Morera y el senyor Massip, que van agradar molt.

A la nit executaren el drama del mestre Guimerà, *La pecadora*, en qual obra fa una creació la senyora Llorente en el paper de «Daniela» com també el senyor Blanca, en el «Ramón» y siguent acompanyats per les senyores Ferrer, Morera, Cotó, Xifreu, Ortiz, Pujol y la nena Cunill de aqueix poble, y els actors Massip, Rovira, Bozzo, Furquet, Torres, Cervera y Martori que foren aplaudits tots plegats.

Y acabà la vetlla, per cert bastant a deshora, ab la estrena en aqueix poble de la traducció *Mirallets per cassar aloses*, posada en escena per el actor còmic senyor Torres y siguent acompanyat per les senyores Morera, Xifreu, Cotó, Ortiz, Pujol, Riera y els actors Bozzo, Martí, Furquet, Martori, Rovira, Cervera, Miquel y altres. Una comedia de molta broma que va agradar forsa a la concurrencia.

Dilluns, últim dia de les festes, a la nit varen tornar a repetir *El detective Serlock Holmes* per els mateixos artistes siguent com sempre premiats ab aplausos.

NOVES Y COMENTARIS

Ab les 32 planes de folletí que acompanyen aquest número, acabem la comedia en quatre actes den Pous y Pagès

EN JOAN BONHOME

de la qual ne repartirem les cobertes en el número vinent, al mateix temps que comensarem

UNA IMPORTANT COMEDIA

joia del Teatre Català.

Els que desitjin tenir enquadrnat DISSABTE DE GLORIA, poden efectuar el cambi de folletins, en bon estat, en nostra Administració (Plassa del Pi, 5,) y mitjansant l'entrega de 10 cèntims.

Pera donar unes quantes funcions de Teatre Català, entre elles el poema *Flors de cingle* del eminent Iglesias—ha sigut contractada pera actuar al Ateneu d'Igualada,—la companyia den Jaume Borràs, que, com ja diguerem en altre número, la formen bona part dels elements del Sindicat.

També s'estàn fent els treballs pera portar a cap una representació de *Flors de cingle* a la platja de Roses y a càrrec de la mateixa companyia Borràs-Baró.

Firmat pels senyors A. Serrano, E. Parbellini y J. Cerverelló, hem rebut una lletra rotulada: «Per l'ignasi Iglesias.—Homenatge d'encoratjament,» qual contingut han reproduhit ja la major part de la premsa diària, per lo que'n creiem enterats a nostres lectors.

Els firmants d'aquesta lletra «se proposen portar a cap un sencill homenatge d'encoratjament que consistirà en oferir al poeta un album de firmes, que al objecte seràn sollicitades dels nostres intellectuals y dels joves comensants de totes les arts.»

Se recolliran firmes, a casa de A. Serrano y Victori, (Girona, 97, 1.º, 1.ª) fins al dia 15 del corrent, procedintse seguidament a obrir una subscripció popular pera l'enquadrnació dels plecs firmats. La cuota serà única de 10 cèntims.

Tractantse del batallador Ignasi Iglesias y després d'haver publicat en nostre revista l'article *L'Home*, no cal dir que LA ESCENA CATALANA s'associa a l'idea d'aquest homenatge y a tots els que's dediquin a tant eminent dramaturg.

Probablement en la pròxima temporada el Sindicat d'Autors, que actuarà desde primers d'Octubre al Gran Teatre Espanyol, estrenarà la obra pòstuma den Pitarrà *El campanar de Palma*, rendint així tribut al fundador del Teatre Català.

Si resulta certa la nova, felicitem al Sindicat y ab nosaltres creiem que'l felicitarà tot Catalunya, ja que per vergonya d'empreses ja caducades s'ha vingut anunciant aquesta obra, anyalment, desde la temporada següent a la mort del estatuat Frederic Soler, sense que en cap època s'hagi ni tant sols posat en estudi.

Se diu que *El campanar de Palma* es un drama que son autor el feu pera que s'hi llufs l'escenògraf; es de calcular,

doncs, que deurà ser una obra d'espectacle espantant. El libre es en vers, té tres actes y respòn a una època llegendària. En l'acció entre les moltes figures que integren la obra, hi juguen quatre galans que, tenint en compte els artistes de que disposa el Sindicat, no's faria gens difícil el repartiment.

Per l'escenografia tothom coneix els mèrits den Vilumara, dels Moragues y Alarma, den Junyent y altres mestres en aquest art, per lo que's pot donar per segur l'èxit corresponent al decorat.

No es que siguem optimistes, però creiem que l'estrena d'una obra pòstuma den Pitarrà pot donar un día de glòria al Teatre Català.

Destinada al Sindicat d'Autors, per la pròxima temporada, el mestre Guimerà està escrivint una obra còmica en tres actes, qual titol encara no's es permès anunciar.

Podria ser que la nostra indiscreció molestés a l'egregi autor però no podem resirtir de donar la nova per la satisfacció que ab ella proporcionarem a nostres lectors.

Ja en altre ocasió parlàvem de l'escenificació de la hermosa novela del gran Rusiñol *L'auca del senyor Esteve*, convertida en una comedia de costums barcelonines, composta de cinc actes y dividits aquets en deu quadros.

Aquesta comedia, doncs, serà entregada al Sindicat pera la pròxim temporada, obra que serà presentada ab tot l'aparat que requereix y que, apart dels mèrits literaris de son ilustre autor, tindrà la curiositat de que en ella s'hi veu retratada la gen de casa, desde l'any 1860 fins a nostres dies.

Per'enlliminir al lector impacient li direm que un dels quadros representa el desaparegut *Jardí del General* ab el seu *guarda paseyos* y la clientela que hi concorria. Un altre quadro es en una plassa dels barris de Ribera en els moments de passarhi la professó del Corpus, ab el soroll de la canalla, la ginestra, el bon calmetlo de goma, els paperets, els gegants, les trampes, els gremis, etc. que resultarà un quadro de color mai vist en l'escena. Un altre quadro passa en la montanya pelada, en un d'aquells llocs abont els nostres avantpassats hi anaven a fer àpats els diumenges... molt bullici, colles alegroies, fogaines improvisades, casolles que's trenquen... en fi, una especie de *merienda fraternal*, però ab menos *fraternitat* y més arròs.

Altres quadros no menos interessants completen els deu, y d'acudits y frasses russinyolesques? demaninl ab dir que l'acció resulta més còmica que la mateixa novela, ja està dit tot.

Y velsiaquí com hem comès una altre indiscreció, tot per donar noves que sabem han d'alegrar al bon lector.

Y posats a *xerrar*, direm també que un altre dels nostres autors consagrats, l'ignasi Iglesias, entregarà al Sindicat un drama en tres actes, qual titol tampoc estem autorisats pera fer públic, però que se'ns escaparà a la primera ocasió.

Y del gran Apeles Mestres, l'afortunat autor de *L'estiu de Sant Martí*—una de les millors produccions del nostre teatre, qu'ha estat traduïda ja al espanyol, en dialecte andaluz y que l'escriptor Giulio de Médici ha sollicitat permís pera vertirla al italià—també el Sindicat se veurà favoregut ab una de ses originals produccions que aquest eximi artista té ja llestes del tot y posades en net, com vulgarment se diu.

Y podríem seguir la llista nomenant tots els nostres bons autors, però la nova s'allargaría massa y potser ens portaria compromisos si al corre la ploma ens descuidéssim algun nom en el tinter.

OBRES ESTRENADES
 PEL
SINDICAT D'AUTORS
 QUE'S TROBEN DE VENDA EN NOSTRE
 ADMINISTRACIÓ

PESSETES.

Flors de cingle, Iglesias, tres actes. (Publicada per L'Avenç.)	2'50
Torre Torrelles, Burgas, un acte. (Publicada per La Escena Catalana.)	1
L'Estiu de Sant Martí, Apeles Mestres, tres actes. (Publicada per La Escena Catalana.)	2
El pintor de miracles, Rusiñol, un acte. (Publicada per A. López.)	1
El tresor, Morató, tres actes. (Publicada per La Escena Catalana.)	2
La germaneta, Folch y Torres, dos actes. (Publicada per La Escena Catalana.)	1'50
La Verge del Mar, Rusiñol, un acte. (Publicada per Antoni López.)	1
El despatriat, Rusiñol, tres actes. (Publicada per Antoni López.)	1
La forastera, Parellada, un acte. (Publicat en un suplement de La Escena Catalana.)	1
Vint anys després, Bonavia, un acte. (Publicat en un suplement de La Escena Catalana.)	1
En Joan Bonhome, Pous y Pagès, quatre actes. (En publicació per La Escena Catalana.)	

El gran Aleix, Puig y Ferrater, dos actes. (Publicada per El Teatre Català.)	1'50
Dissabte de Gloria, Folch y Torres, un acte. (Publicada per La Escena Catalana.)	1

TEATRE DE NOIS

Colecció de 12 comedies infantivols, escrites en vers, per A. DE RIUS VIDAL.

EL CAMI DEL CEL. Drama en un acte, per sis noies	
EL BAILET DE LA MASIA. Comedia en un acte, per 6 noies.	
LA ENJOGUASSADA. Monòlec, per noia.	
EL QUARTO DE LES RATES. (Agotat.)	
ELS NOIS PORUCS. Comedia en un acte, per 3 noies y 4 nois.	
QUAN SERÉ GRAN. Monòlec, per noi.	
LES BONES OBRES. Comedia en un acte, per 7 noies.	
UN LLAMINER CASTIGAT. Diàlec còmic en un acte, per 2 nois.	
NOBLESA D'ÀNIMA. Comedia en un acte, per 8 nois.	
EL REIET DE CASA. Monòlec, per noi.	
VOSTE, SENYOR GALÁN. Diàlec còmic en un acte, per 2 noies.	
AUCELLETS FORA DEL NIU. Drama en un acte, per 5 nois.	

PREU: 1 RAL CADA COMEDIA.

OBRES DRAMÀTIQUES

DE

JOAN VALLMITJANA

PESSETES.

La tasca, un acte.	1
Montanyes blanques, tres actes.	2
Els gitans, un acte.	1
Els jambus, un acte.	1

2

SECCIÓ DE GANGUES

Benefici a nostres abonats

"Lots" de comedies en un acte

A la presentació d'aquest anunci, en nostre Administració, Plassa del Pi, 5,
s'entregarà per 2 pessetes

les següents DEU OBRES que constitueixen el segon LOT, que són:

Als peus de vostre. Comedia en un acte, de M. Palà M.

La Cadenera. Comedia en un acte, de Josep Ponsa.

El testament. Farsa en un acte, de Lluís Puiggari.

Els entremaliats. Joguina lírica en un acte, de Figueras y Salvat.

Carnestoltes. Diàlec de Josep Asmarats.

El bon lladre. Comedia en un acte, S. Bonavia.

Jordi Flama. Quadro infantil en un acte, de Adrià Gual.

Al peu de la Creu. Drama en un acte, de Ramon Escaler.

Entreacte.-El Ram de la Passió. Monòlegs, de Escaler y Burgas.

La Malura. Drama social en un acte, de Lluís Viola.

Pera la presentació d'aquest anunci, no cal tallar el cupò, n'hi ha prou mostrant el present número el qual sagellarem y retornarem al interessat.

Si 's vol adquirir alguna d'aquestes obres per separat, costen 50 cènt. exemp.

Les demandes de fora deuen venir acompanyades de son import y a més 35 cèntims pel franqueig y certificat.

LA ESCENA CATALANA

Setmanari Teatral

PREUS DE SUSCRIPCIÓ: Un trimestre. 2 pessetes.— Un any: 7'50 pessetes.

NÚMERO SOLT: 15 cèntims.

PAGO A LA BESTRETA